

дозволить об'єктивно оцінити ту чи іншу ситуацію та забезпечить правильність складання висновку експерта-бухгалтера.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Стратегічні пріоритети оптимізації контрольно-ревізійних процедур в АПК України / Р. Ф. Бруханський // Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: у 2 частинах. – Ч.1. – Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 10-11 жовтня 2008 р. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 28-30.
2. Застосування кластерного підходу в адмініструванні податків : навч. посіб. / К. В. Зінкевич, Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ДПА в Тернопільській області, 2004. – 18 с.
3. Рудницький В. С. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень / В. С. Рудницький, Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. – Київ: ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.

Ю. Іванцова

Тернопільський національний економічний університет

**УПРАВЛІНСЬКИЙ МОНІТОРИНГ
ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Фінансова система держави в цілому та відповідно фінансова діяльність підприємства є фундаментальною підвалиною цивілізації. Як і ринок, гроші, власність, релігія вона – ефективне знаряддя здійснення державної політики, спрямованої на забезпечення життєдіяльності суспільства, і насамперед процесів розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту між різними верствами населення, окремими господарськими структурами й територіями; усунення вад ринкових механізмів щодо розміщення ресурсів і забезпечення суспільними благами; заохочення бізнесу, ділової й інвестиційної активності, мотивації праці, антициклічне регулювання економіки; підтримання рівня зайнятості; стабілізації економічного стану в державі.

Фінансове планування на вітчизняних підприємствах потребує переведення на нові принципи організації. Його зміст та форми мають бути суттєво змінені у зв'язку з новими економічними умовами та соціальними орієнтаціями. За адміністративної економіки фінансове планування базувалось на директивних планових показниках виробничого та соціального розвитку підприємства. Нині ця база перестала існувати, оскільки підприємства вже не одержують директивних вказівок «зверху». Державне замовлення, яке збереглося, утратило своє колишнє директивне значення і розглядається підприємством лише як одна з можливих сфер реалізації продукції. Відтак фінансове планування має орієнтуватися на ринкову кон'юнктуру, урахувати ймовірність настання певних подій і одночасно розробляти моделі поведінки підприємства за зміни ситуації з матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами.

Узагальнення незначного досвіду складання бізнес-планів вітчизняними підприємствами дає змогу виділити такі галузі їх застосування: вибір економічно вигідних напрямків та способів досягнення позитивних фінансових результатів підприємствами за нових умов господарювання, загальної неплатоспроможності суб'єктів; підготовка підприємствами інвестиційних проектів для залучення інвестицій та банківських кредитів; складання проектів емісії акцій, облігацій та інших цінних паперів підприємств; залучення іноземних інвесторів для розвитку підприємств; обґрунтування пропозицій щодо приватизації підприємств державної та комунальної власності.

На даний момент, коли система галузевого планування втратила своє значення і повністю зруйнована, на більшості підприємств не приділяється необхідної уваги фінансовому плануванню через нестабільність фінансової системи, взаємні неплатежі, значний податковий тягар тощо. Разом із тим відмова від фінансового планування рівнозначна відмові від розробки засобів фінансового забезпечення розвитку підприємства.

До факторів, які обмежують використання фінансового планування на підприємствах України відносимо: високий ступінь невизначеності на українському ринку, пов'язаний із глобальними змінами в усіх сферах суспільного життя (їх непередбачуваність ускладнює планування); незначну частку підприємств, які мають фінансові можливості для здійснення серйозних фінансових розробок; відсутність ефективної нормативно-правової бази вітчизняного бізнесу. На жаль, неможливість застосування фінансового планування на підприємствах зумовлюється не лише перерахованими вище факторами, а й звичайним небажанням керівників цих підприємств вдаватися до його методів та прийомів. Відмовляючись від застосування фінансового планування, керівники підприємств таким чином відмовляються й від ефективнішого вирішення таких завдань, які є основними на підприємстві, а саме: забезпечення необхідними фінансовими ресурсами виробничої, інвестиційної та фінансової діяльності; визначення шляхів ефективного вкладення капіталу, оцінка ступеня раціонального його використання; виявлення внутрігосподарських резервів збільшення прибутку за рахунок економного використання грошових засобів; встановлення раціональних фінансових відносин із бюджетом, банками та контрагентами; виконання інтересів акціонерів та інших інвесторів; контроль за фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю підприємства.

Досвід багатьох розвинутих компаній промислових країн показує, що за сучасного ринку, з його жорсткою конкуренцією, планування фінансово-господарської діяльності є найважливішою умовою їх виживання, економічного зростання та процвітання. Саме воно дає змогу оптимально пов'язати наявні можливості підприємства щодо випуску продукції з попитом і пропозицією, що склалися на ринку. Як виявляється на практиці, підприємства, на яких застосовуються методи фінансового планування, мають змогу ефективніше організувати свою виробничо-господарську та економічну діяльність, адже фінансове планування – це реальна економія грошей і часу.

Шляхами вдосконалення фінансового планування вважаємо: 1) використання при фінансовому плануванні достатньої інформаційної бази, яка б відповідала вимогам менеджера як за кількістю так і за якістю. Слід використовувати такі джерела інформації: постанови директивних органів із питань розвитку галузі; державні закони; вихідні дані, які розраховуються відповідними службами підприємства при розробці проекту плану (прибуток, економічні нормативи); результати попередньої роботи зі споживачами із встановлення довгострокових господарських зв'язків та укладення договорів поставок та надання послуг; інформація про використання трудових та матеріально-технічних ресурсів (із досвіду закордонних компаній); матеріали

аналізу виробничо-фінансової діяльності з метою виявлення внутрішніх резервів виробництва та збільшення прибутку підприємства; 2) наукова обґрунтованість фінансового планування, яке передбачає економічне обґрунтування фінансових показників, а також відображення в них реальних процесів економічного і соціального розвитку, збалансованості в них усіх фінансових ресурсів; 3) самостійність підприємства у фінансовому плануванні дасть змогу при розробці фінансового плану гнучко реагувати на зміни зовнішніх та внутрішніх умов виробництва та збуту; 4) використання принципу економічності передбачатиме те, що витрати на планування повинні раціонально співвідноситися з отриманими результатами; 5) розроблена система планів повинна допускати можливість коригування при зміні зовнішніх умов стану підприємства (необхідність реалізації цього принципу зумовлена постійними змінами зовнішнього середовища та потребою своєчасної адаптації планів до них; при цьому доцільно використовувати систему змінного планування, зміст якого полягає у коригуванні із закінченням встановленого планового періоду планів на наступні періоди).

Література

1. Бруханський Р. Ф. Оптимізація процесу нарахування і виплати дивідендів у сільськогосподарських підприємствах України / Р. Ф. Бруханський // Інноваційна економіка. – 2010. – Випуск 5 (19). – С. 220-224.
2. Гарасим П.М. Наскрізні блоки кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку / Гарасим П.М., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. – Тернопіль: Астон. – 2003. – 368 с.
3. Модернізація державної податкової служби України : навч. посіб. / К. В. Зінкевич, Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ДПА в Тернопільській області, 2004. – 38 с.

О. Кадебська

Тернопільський національний економічний університет

СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКА ЕКСПЕРТИЗА ОПЕРАЦІЙ З МАТЕРІАЛЬНИМИ ЦІННОСТЯМИ

Сучасні процеси становлення вітчизняної економіки ринкового типу господарювання та побудови правової держави вимагають здійснення комплексу важливих заходів, направлених, зокрема на формування правосвідомості громадян та забезпечення коректної співпраці бізнесу і держави з метою досягнення європейських стандартів. Економічний розвиток будь-якої держави залежить, передусім, від ефективного виробництва та раціонального використання матеріальних ресурсів і праці людей, тому найважливішим чинником, який сприяє цьому, є добре налагоджена система управління виробництвом, відтак бухгалтерського обліку як її складової. Водночас значення бухгалтерського обліку ширше, адже він не тільки забезпечує інформацією управлінців, але й безпосередньо впливає на формування економічного ефекту насамперед завдяки контрольній функції, що, можливо, дещо наївно вважав І.П.Шмельов, автор так званої „четвірної” бухгалтерії: „охороняє людей від спокуси присвоювати собі чуже ... якби людство поквапилось увести суворе розумне рахівництво всюди, ... тоді би воно в середовищі своєму не знало ні злодіїв ... і ніяких інших, більш пристойних, але не менше шкідливих хижаків. Однак реальність така, що цього недостат-